Ч. 256 Середа 13 (25) падолиста 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Доля еміґрантів.

III.

Ц. і к. місия в Буенос-Аірес одержала дня 14 серпня с. р. телеграфічне повідомлене від ц. і к. консуля в Монтевідео, що там прибув транспорт австрийских еміґрантів, котрих місцеві власти не хотять приняти і впустити до краю.

Начальник місиї поручив консулеви телеґрафічно заняти ся еміґрантами, а сам як найскорше вибрав ся до Монтевідео. Консулеви удало ся умістити еміґрантів на короткий час в міскім будинку для волоцюгів і тут застав їх начальник місиї в як найбільшій біді і нужді. Бідачиска на пів голі і заморені голодом, без крейцаря в кишени, стояли безрадні і витягали руки та просили о хліб і працю. Було їх до 50, всї походили з Галичини, а коли начальник місиї промовив до них рідною мовою, уважали его за спасителя в своїм нещастнім положеню. Жінки, діти а навіть мужчини кидали ся ему до ніг і цілували его в руки. Начальник місиї казав дати їсти та випитував їх про подорож з рідного краю. Походять всї з повітів збараского і скалатского та суть жертвами несовістного аґента, котрого імени не знали, чи не хотіли подати. Їхали власним коштом, а за подорож платили по 300 зр. Решту гроший, які ще мали і движимости витуманено від них по дорозї. Їхали до Парани в Бразилії, де мають знакомих і свояків. Аґент в Дженові закупив їм карти корабельні нїби то до Бразилії, то-ж повірили ему на слїпо в переконаню, що їдуть туди. Пароход повіз їх до Марсилії, а там всїли они на корабель „Italie“, що нїби то відпливав до Парани. Однакож сей корабель навіть не зближав ся до берегів Бразилії а їхав просто до Монтевідео, де їх висадено на беріг і сказано, що за кілька годин дістануть ся до Парани.

Так отже дістали ся они до столиці Уруґвая, а власти тамошні, що не радо приймають еміґрантів, не хотіли позволити їм перебувати в краю. А що було лекше і дешевше вислати тих людий до Арґентини, то начальник місиї ще перед виїздом до Монтевідео порозумів ся з директором еміґрациї в Буенос-Аірес і узискав від него запевнене, що перевезе еміґрантів безплатно до Арґентини і поселить їх на териториї Неквен. Еміґранти дякуючи за опіку, просили однакож, щоби їх відвезти до Парани, де суть їх свояки; дві жінки мали там своїх чоловіків, а родичі своїх дітий. В виду того начальник місиї пішов до бразилїйского посла в Монтевідео і просив его о виеднане у правительства, щоби тих нещасних відставлено на бразилїйскім пароходї до Парани. Завдяки прихильности того посла, по обміні кількох депеш телеґрафічних з центральним правительством в Ріо Жанейро, удало ся узискати від правительства бразилїйского позволене.

Яка судьба жде тих людий в Бразилії, то ще питане. Треба сумнївати ся, чи знайдуть там сподїваний рай. Вісти, які доходять до місиї в Буенос Аірес, потверджують, що положене еміґрантів в Бразилії зовсїм не єсть завидне, бо від часу знесеня невільництва властителї гациенд уживають іменно галицких еміґрантів до робіт невільничих і роблять їм тяжке житє.

Ото кілька примірів долї наших еміґрантів за морем, в краях, котрі они уважали за рай для себе. Приміри ті сконстатовані урядово і певно заслугують на віру. Але чи повірять їм наші люди? Чи послухають доброї ради і не дадуть ся несовістним аґентам затумнювати та висилати на певну погибель в чужі, заморскі краї? Ледви. Тільки вже писало ся і говорило ся о еміґрациї і доли еміґрантів, тільки було вже сумних примірів, а мимо того горячка еміґрацийна все ще не ослабла, і заєдно прокидає ся по краю.

Відозва до Русинів бобрецкого повіта

Члени основателї филії товариства „Просьвіта“ в Бібрцї повідомляють отсим всїх Вп. членів товариства „Просьвіта“ з тутешного повіта, як і всїх щирих Русинів, що перші загальні збори филії „Просьвіти“ в Бібрцї відбудуть ся дня 10 н. ст. грудня с. р. о годинї 1-ій по полудни в сали сторожи огневої в Бібрцї.

О годинї 10 рано відправить ся в тутешній церкві служба Божа, а відтак збори самі відбудуть ся після такої проґрами:

1. Вступна річ.
2. В імени Головного виділу делеґат Вп. др. Кость Левицкий привитає збори і виголосить річ о цїлях товариства і значіню филії для повіта.
3. Вибір виділу.
4. Реферат о. Якова Сінгалевича о економічнім пiддвигненю народу.
5. Внесеня членів.

Вечером того-ж дня відбуде ся концерт при ласкавій співучасти Львівского Бояна. Проґрама концерту буде оголошена пізнїйше.

---

5)

Дещо з технїки.

II.

Квадратове колесо. - Perpetuum mobile. — Автомати. — Штучні руки і ноги. — Тайні замки і колодки.

(Дальше).

До найбільше звістних у нас автоматів належать т. зв. автоматичні ваги. Кілька лїт тому назад поуставляв їх був якийсь проворний промисловець по деяких наших більших містах. У Львові — о скілько собі пригадуємо — стояла одна така вага на головнім двірци, друга на Мариацкій площи. Зразу нїхто не знав, що то за таке диво уставлено публично і до чого оно служить; люди обходили єї здалека і бояли ся єї доторкнути, щоби звідтам щось не вискочило і не вкололо, або щоби не зіпсувати чого та щоби хтось відтак не чіпав ся. Але знаходили ся і сьміливші, або такі, що вже знали, що то автоматична вага; приступали до неї, ставали на вагу, кидали в маленьку шпарку на горі давні чотири крайцарі і чекали ся, а сказівка на поділенім крузї і позначенім числами показувала їм, кілько він важе. Чим більше через день зважило ся людий, тим більше нападало до ваги чотирох крейцарів, а властитель ваги приходив вечером, отвирав єї і вибирав грошї. Так проворний промисловець зарабляв своїм автоматом без нїякого труду грошї, а люди не могли надивувати ся, як то може так сама вага важити. Лиш одні жиди як всюди і завсїгди так і в сїм случаю уміли використати навіть автомата на свій хосен. Збирало ся кількох жидків та їшло до ваги важити ся. Один став на вагу і кидав чотири крейцарі; вага его зважила. В тій хвили ставав коло него на вагу другий жидок, а перший зіскакував; вага тогди важила другого жида. За другим важив ся так само третий і т. д. Так за одних чотири крейцарі зважило ся трох, чотирох жидів. Ще иншi пішли до голови по розум і зміркували, що вага важить не длятого, що їй хтось заплатить чотири крейцарі, але длятого, що якийсь тягар, котрий важить тілько, що чотири крейцарі, порушає у вазї якийсь механізм, котрий робить то, що вага важить. Досить кинути до ваги, що небудь, лиш щоби оно тільки заважило, аби рушило вагу. Стали отже кидати до ваги то оловяннї ґузики, то якісь старі, нездалі монети, то кусники зелїза. Промисловець оглянув ся, що его вже перехитрюють, що у вазї чим раз більше сьмітя а менше гроший, і забрав вагу.

А того рода вага, то ще найпростїйший автомат. Хто знає т. зв. десяточну або децимальну вагу (вагу з мiстком), той може легко зрозуміти і автоматичну вагу. Як звістно, децимальна вага єсть перегороджена простовісною дошкою на дві части. З одної сторони єсть той широкий мiсток, на котрий при важеню кладе ся н. пр. міх збiжа, а на котрий можна і стати, а з другого боку звисає з ваги на ланцушках дощинка, на котру кладе ся зелїзні тягари вагові (кіля). Коло того місця, де ланцушки причiплені до ваги, єсть прилад, котрий можна піднести і перти ним вагу, а тогди она не буде важити, або можна его спустити, а тогди вага важить. Щоби его піднести або спустити, не треба великої сили; слабе потиснене вистане, щоби его спустити, а замість, щоби підносити его рукою, може его підносити проста якась пружина. Подумаймо-ж собі, що сей прилад єсть схований в скринцї і его не видко, але він так зроблений, що вже невеличкий тягар, кинений на него крізь шпарку в скринцї може его спустити. Стаємо отже на вагу і кидаємо щось до скринки, щоби висунути в нїй ту підпору ваги; вага зачинає зараз важити. Тогди потребуємо лиш на дощинку заперeду покласти відповідні тягари і зараз зважимо ся. Хто би того не розумів, що єсть в сїй скринцї над згаданим приладом, гадав би, що то не знати яка штучна вага: важить лиш тогди, коли щось вкинемо до тої скринки. Але така вага не була би вповнї автоматична, бо потреба би ще при нїй накладати тягари на згадану дощинку. Щоби й того не було, уживає ся длятого т. зв. пружинової ваги. Єсть то сильна сталева пружина загнена більше менше в колесо. Можна єї один конець взяти в одну, а другий в другу руку і розтягати. Сказівка при-

В Бібрці 20-ого листопада 1896.

За комітет оснувателїв:

о. Євгеній Дзерович. — о. Лев Левицкий. Роман Сосновский.

Новинки.

Львів дня 24 падолиста 1896.

— **Іменованя.** Ц. к. краєва Дирекция скарбу іменувала податковими поборцями контрольорів податкових: Вільг. Фідлера, Ант. Бурдона, Ант. Кононацкого, Стан. Худзицкого, Ів. Зайца, Йос. Мунка, Єр. Заячківского, Жигм. Сїрадзкого, Ант. Климчика і Каз. Сломку; дальше контрольорами податковими офіциялів: Казим. Луковского, Кар. Барта, Стан. Турнеля, Фердин. Циковского, Валер. Незабитовского, Ник. Скольского, Ом. Кішельку, Володисл, Дачиньского, Гіл. Івановича, Ів. Милося, Йос. Хшановича, Мих. Іваньского, Андр. Сопицкого, Мих. Ґнатишина, Алекс. Мамчина і Дорот. Брилича; відтак офіциялами податковими: контрольора Андр Сороковского та адюнктів податкових: Алекс. Кельгофера, Володисл. Гараша, Едв. Степкевича, Гр. Муцавку, Альфр. Піховича, Ів. Обушкевича, Як. Ментуса, Володим. Біліньского, Кл. Голиньского, Ів. Ричака, Ів. Олпиньского, Здисл. Завадского, Андр. Гривнака, Володисл. Подковиньского, Генр. Воляньского, Казим. Карася, Йос. Шнайдера і Конст. Стеткевича; вкінци податковими ад'юнктами практикантів: Марк. Пальчиньского, Ів. Штукарта, Арс. Стеткевича, Стан. Озимкевича, Казим. Соколиньского, Меч. Джулиньского, Стан. Новицкого, Стан. Аксентовича, Март. Заверуху, Володисл. Сливиньского, Алекс. Балкевича, Льва Криницкого, Йос. Щепаньского, Ем. Ганкевича, Сим. Полька, Ів. Серафина, Йос. Гавроньского, Людм. Фіялкевича, Володим. Борковского, Войт. Мерву, Мих. Пенцаковского, Стан. Вінклера, Жигм. Германа, Алекс. Козакевича, Сав. Робака, Ад. Робиняка, Мих. Келера, Брон. Квитньовского, Ів. Мильцовича, Сал. Швайцера, провізоричного ад'юнкта Кар. Мазура те дитариїв Як. Водославского і Кар. Ебергардта.

— **Є. Е. п. Намістник** кн. Евст. Санґушко виїхав вчера пополудни курирским поїздом до Тернополя на торжество отвореня зелїзничого шляху Тернопіль-Копичинцї.

— **Є. Е. Маршалок краєвий** гр. Стан. Баденї виїхав на кілька днів до Відня.

— **З причини снїжних заметий** здержано рух зелїзничих поїздів на льокальних коломийских шляхах на три дни, почавши від 22-го с. м.

— **Телефонїчне получене між Львовом а Східницею,** де находять ся богатї копальнї нафти, наступить вже невдовзї. Правительство запроваджує тепер телефонїчну сїть межи Східницею а Дрогобичем, а нафтярскі фірми звернулись до него з петициєю о сполучене Дрогобича зі Львовом, зобовязуючись покрити одну часть коштів.

— **Важна постанова.** Найвисший адмінїстрацийний трибунал рішив, що парох, котрого річний дохід разом з конґруою виносить 600 зр., обовязаний платити громадскі і повітові податки.

— **Електричний трамвай горів** передвчера у Львові при улици Льва Сапіги. Від електричної іскри заняла ся криша воза і горіла кілька хвиль, поки один з пасажирів не заалярмував кондукторів. Віз задержано при першій кирници і кількома коновками води огонь погашено.

— **По улицях небезпечно** тепер ходити в Чернівцях — як пише тамошна „Буковина" — бо поступлено вже там так далеко, що стріляють з револьверів на прохожих, мов би то було в анархістичній Франциї. От в понедїлок вечером ішов ґрайзлерник Яків Ґляссер Руською улицею; нараз гукнув вистріл з револьвера і Ґляссер впав на землю ранений в лїве ухо. Хто го той мисливець на люди, доси не вислїдила черновецка полїция.

— **Пімстив свою жінку.** В Привороках, селї серетского повіту, вдарив Іля Страньский сокирою Танаска Гайсюка так сильно в голову, що Гайсюк по тяжких муках до чотирох тижднїв помер. Оногди відбула ся в Чернівцях против Страньского карна розправа. Він толкував ся тим, що Гайсюк вдарив его жінку, отже він хотів пімстити свою жінку, ну і вдарив сокирою Гайсюка в голову. Суд засудив его на чотири роки тяжкої вязниці.

— **Самоубийство на пробу.** В Київі відобрав собі жите сими днями студент математичного видїлу, Мартинів. З паперів, які лишили ся по помершім, можна здогадувати ся, що він на основі якихсь рахунків і обчислень прийшов до пересьвідченя, що револьверова куля не зможе пробити деяких місць на черепі голови. Коли зробив то відкрите, написав: Набиваю револьвер, прикладаю до чола і остану при житю". Отже набив револьвер і вистрілив, але обчисленя завели его, бо череп розлетїв ся на кусники і молодий математик утратив жите на місци.

— **З нужди.** В середу пополудни кинула ся 27-лїтна жінка Анна Курц з своїми 20- і 9-місячними синами у Відни в Дунай. Дїти втопили ся, еї виратовано в послїдній хвили. Она розвела ся з своїм чоловіком, бо той знущав ся над нею, а сама зарабляла по своїм силам на себе і свої дїти. Вкінци еї сил не стало, настав голод, а з того прийшла она на нещасливу гадку, позбавити себе і свої дїти житя. Нещасливе подруже, материньска любов, борба о насущний хлїб, страшна нужда і розпачливий плян, зробити всему конець — отсе части страшного роману з великоміского житя, котрий закінчить ся ще й судовою карою для нещасливої женщини.

— **О еміґрациї до Канади** пише черновецка „Буковина". Про Канаду ходять між буковиньскими селянами чудні казки. Розумна наука нїколи в сьвітї не приймає ся так скоро між селянами, як ті казки, що їх видумає біда і туга за лїпшим житем. Кажуть селяни, що то якийсь інжинер відкрив Канаду, але там була сама мрака. Став він з другими Бога просити, аби ту мраку забрав — і мрака зникла. Тогди цїсарі стали льосувати ту нову землю, кому з них она має припасти. І вильосовала еї невістка нашого цїсаря, Стефанія. Тому то, кажуть, та земля належить під нашого цїсаря. — Коли селянам пояснити, що так не є, як они собі думають, они знають лише одну відповідь: „А люди кажуть, що то нашого цїсаря землї". Треба довгої розмови, аби їм розповісти, де лежить Канада тай до кого она належить. — Маємо вісти, що якийсь несовістний аґент ходить по селах і намавляє людий до еміґрациї; жандарми мали его переловити. Також аґентури з Бреми намавляють людий іти на пущі Тексасу. Скоро роздобудемо дотичні письма, то подамо їх. — З Брідка пишуть нам в справі еміґрациї таке: „В селах над Днїстром почала ся була, як звістно, сего року горяча еміґрация до Канади. Майже в кождім з сих сїл наміряли еміґрувати по двайцять і ще більше родин, бо шукали навіть купців, щоби продати своє тяжко пристаране господарство за пів-дурно. Та хоч охочих було богато, але дїйстно пішло дуже мало; бо з часом нарозумили ся і пізнали, що лїпша тут своя хата, як за морем непевна палата. (Такі біднї, що може й не мали своєї хати, навіть не могли вибирати ся в таку коштівну дорогу). На листи, які приходили і ще приходять, часто навіть під рецепісом, з Америки нїби-то від наших там прибувших селян, они не кладуть більше великої ваги, бо, як кажуть, листи можуть походити з рук ошуканців, котрих можна найти тепер і край сьвіта. Тому чекають они на певнїйші докази про рай в Канадї. Так ви-

---

чіплена на однім еї кінци буде тогди тим більше посувати ся, чим більше будемо пружину розтягати. Отже того рода вага есть уміщена такою і в автоматичній вазї, а сказівка від неї есть на верха на скринцї. Від містка, на котрий стає ся; іде відповідно приладжена штабка зелїза, котра ловить за ту вагу і коли станемо на місток, розтягає еї і порушає сказівку, котра показує вагу. Тепер же, подібно як повисша підпора в децимальній вазї есть, тут зроблений прилад, що штабка від містка може лиш тогди ловити за вагу і розтягати еї коли той прилад зрушимо. До зрушеня его не треба великої сили; вистане лиш пустити на него тягар трох або чотирох крейцарів. Коли уступити ся з містка, то згаданий прилад вертає знов на своє місце, а штабка від містка вже не може тягнути за вагу. Щоби же ще й сказівка верх такої ваги могла порушати ся, то есть ґузичок, на котрий треба потиснути, щоби дати свобідно порушати ся. Доки есть тягар на містку, доти сказівка бігає свобідно; коли же тягар уступить ся, то й вага перестає важити і сказівка перестає бігати.

Того рода автоматичні ваги можуть бути всїляко зроблені, а найцїкавійші з них і дуже бистроумно придумані суть дві: автоматична вага до збіжа і вага до т. зв. юстованя плиток при вибиваню гроший. Збіжева автоматична вага есть того рода, що кладе собі сама міх зі збіжем на місток, а зваживши его сама скидає. При вибиваню гроший розплескує насамперед одна машина штабу міди, бронзу або золота і срібла, а друга із розплесканих вирізує кругленькі плиточки, завбільшки маючих вибивати ся гроший. Але ті плиточки не всї бувають однаково грубі, а через то й не однаково тяжкі; їх треба длятого зрівнати або юстувати, за грубі, отже за тяжкі треба спилувати, а за тонкі, отже за легкі, треба ще раз перетоплювати. Але грубість або тонкість плитки не легко в руках пізнати, бо она буває звичайно дуже мала; отже треба плитки насамперед важити. Давнїйше роблено то руками і важено звичайною важкою. Тепер служить до того автоматична вага, котра сама важить; добрі плитки складає сама на одну купку, за тяжкі на другу, а за легкі на третю. Можна собі легко уявити, кілько то довгої і томлячої хоч впрочім легкої роботи і кілько часу заощаджує такий автомат при юстованю мілїонів а мілїонів плиток.

В послїдних часах придумано вже тілько всїлякого рода автоматів, що годї нам тут всїх їх вичисляти. Наведемо лиш деякі замітнїйші з них. То лиш мусимо сказати, що о скілько вже нинї можна предвидїти, автомати в спілцї з електрикою призначені зробити мабуть вже в недалекій будучности великий переворот в нашім житю суспільнім. Як колись по заведеню зелїзниць щезло дуже богато предприємців, що займали ся перевозом людий і товарів, так готові автомати в недалекій будучности заступити богато дотеперішних слуг і всїляких помічників. Вже тепер автомати продають, мірять, важать, видають білети, числять людий, контролюють, дають знаки і т. п. О того рода автоматах хочемо тепер тут дещо розказати.

Від якогось часу стали появляти ся по більших містах автомати, що самі продають сїрники. Десь на мурі есть прибита скринка, в котрій містить ся якась скількість коробок з сїрниками. До скриночки треба лиш вкинути крейцар а зараз отвирає ся маленький отвір і висуває ся коробка; по виймленю коробки отвір знову замикає ся. Великого практичного значіня сї автомати не набрали, бо по найбільшій части робили прислугу лиш курцям і то таким, що часто забувають сїрники дома; отже мало хто з них користав. Якийсь час уживано їх до збираня гроший на добродїйні цїли; але они доти збирали, доки новість вабила людий. Відтак стояли даром а до того була ще й обава, що якийсь лобур міг би вечером таки без гроший повитягати з них і сїрники і гроші. Але сего рода автомати навели на иншу гадку. Берлиньский промисловець, Людвик Зільберштайн придумав автомат, котрий продає сам всїлякі річи як н. пр. циґара, паланички, медівники, чоколяду і т. и. Того рода автомат можна н. пр. уставити десь на двірци зелїзницї або в якімсь публичнім льокалю, де такі річи легко відходять і він може сам продавати. Не потреба вже ставити коло стола чоловіка і платити ему за службу. Автомат сей виглядає як великий столик, на котрім стоїть скринка подібна до т. зв. пультів, з одного боку висша, з другого низша, так, що уставлені в нїй предмети на продаж можуть сунути ся з гори на долину. З верха накриті они скляним віком, щоби їх було видко і щоби самі просили ся на продаж. Они уставлені в скринцї рядками; в однім н. пр. все по два циґара, в другім паланички або медівники кусньми одної величини, в третім вино у фляшчинках так само однакової величини і т. д. Над кождим таким рядком стоїть написано, що в нїм находить ся, а знов під кождим рядком есть шпарка до вкиданя гроший і ґузичок, на котрий по вкиненю гроша треба потиснути. Всї ті річи купує ся за однакову цїну. Можна легко зрозуміти, як великої ваги можуть бути такі автомати при буфетах на зелїзницях і инших публичних льокалях. Буфетний нераз не може розірвати ся на всї боки і обслужити кождого гостя, а го-

вандрували н. пр. до тепер з Брідка, де був найживійший еміґраційний рух, всего-навсего три родини; з инших сїл пішли також лише поодинокі родини, а з декотрих таки нїхто. Цїлковиту зміну в еміґраційний горячці зробили в наших селах сими днями муди, видруковані недавно в ґазеті „Буковина". Найшли ся щирі сьвященики, учителї народні та другі письменні люди, що зробили наш нарід уважним на ті ради і остороги. Ґазди позичали ту часопись навіть до дому, щоби собі еї прочитати або дати прочитати своїм письменним дїтям. Неодин із господарів, почувши згадані остереженя від нерозумної подорожи до Канади, ударив ся руками по полах, кажучи: „Ото мав-ем розум, що важив так довго!"

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

— Що то єсть томасівка? В сїмдесяти роках жив собі в Анґлїї хемік Томас Сідней Джільхріст, котрий придумав дуже важний спосіб очищуваня сирого зелїза, коли з него має ся робити сталь або коване зелїзо. Сире зелїзо має в собі богато фосфору (творива, з якого н. пр. робить ся головки на простих сїрниках), і єсть длятого дуже крихке. Коли зелїзо розтопить ся, то до него додає ся вапна, а відтак ще дує ся на него сильною машиною воздуха. Кисень воздуха сполучає ся тогди з фосфором і творить т. зв. фосфорову кислоту, а з вапном ще й фосфорокисле вапно. Зелїзо тогди очищує ся від фосфору, але верх него творить ся маса, котру по остигненю називаємо жужлем. Жужель той буває сїро-зелений ак чорний, єсть ще зміщаний з зелїзом і представляє тверду і тяжку, склисту масу, звану жужлем Томаса, в котрій знаходить ся в середині фосфорокисле вапно. По очищеню жужлїв від зелїза, розбиває ся їх на дрібні кусні, меле ся мілко, пересїває ся і так робить ся з них мука, звана томасівкою (або злиха по руски „томасиною"), котра єсть знаменитим навозом. А длячого? — Фосфорова кислота єсть одною з найважнїйших пожив для ростин, бо нїяка ростина не може обійти ся без неї. Збіже й трави витягають що року з одного гектара землї яких 12 кільо тої фосфорової кислоти і поле через то стає з кождим роком що раз менше урожайним. Припустім же, що всї поля і сїножати разом займають 3,081.499 гектарів, то річно беруть ростини з неї яких 36,977.988 кільо тої кислоти. Ростини не мають відтак відповідної поживи, ростуть лихо, а збіже видає лихі плоди. Треба отже додати рілї тої кислоти, а то можна найлїпше томасівкою, котра має в собі звичайно $17^1/_2$ а часом і 20 процент фосфорової кислоти та $48^1/_2$ процент вапна. А що всї ростини потребують фосфорової кислоти, то томасівка єсть дуже добрим навозом для всїлякого рода ґрунтів і єсть тому одним із найважнїйших штучних навозів. Єї можна уживати як на глинистих так і на глинисто-піскових або й піскових ґрунтах.

— Карболїнеум в господарстві. Всякі знаряди господарскі з дерева, особливо же такі, котрі бувають часто виставлені на вогкість, як борони, плуги і т. п. можна найлїпше забезпечити від гнитя і надати їм тревалости, коли їх наместить ся т. зв. карболїнеум, т. є. родом смаровила, котре надає дереву оріхової барви, а при тім нищить в дереві всяку гниль і червоточину. Карболїнеум купує ся в торговлях. Робленє сего смаровила єсть тайною фабрикантів. Звістно лиш, що єго виробляють з теру вугля камінного, з котрого добувають насампеpед рід олїю, а відтак ще домішують хльорового цинку.

— Огрівати хату занадто не добре і не здорово, поминувши вже то, що без потреби робить ся собі великий видаток. При за великім огріваню хати, стїни і всї предмети в хатї занадто висихають, а сухий воздух втягає тогди вогкість в себе звідки може, отже передовсїм з чоловіка. Хто привикне до великого тепла в хатї в зимі, тому все ще буде за холодно і єму захочує ся ще більшого тепла. А то зовсїм природна річ: незамітні випари з тїла і легких збільшають ся, а чоловікови навіть в дуже теплїй хатї буде ще за холодно. Але найважнїйша річ, що в дуже теплім воздусї єсть за мало кисня, потрібного нам до віддиханя і взагалї до здоровля, обміна творив в тїлї відбуває ся поволи, чоловік тра-тить апетит, стає чогось як не свій, спить коротко і неспокійно. Наконець вся обстава і всї предмети в хатї парують тим сильнїйше і занечищують воздух.

— Зімняту одїж відсьвіжити. Вовняну або яку иншу одїж, котра дуже зімне ся, а котру не можна відпрасувати, бо она би блищала ся або поробили би ся на нїй смуги, можна найлїпше відсьвіжити в той спосіб, що позагинані, поморщені і зімняті місця змочить ся легенько водою, а відтак розвісить ся, щоби висхла. Добре єсть також розвісити таку одїж на кілька годин в пивници.

— Зелїзницю льокальну Тернопіль-Копичинцї зі стациями Острів-Березовиця, Прошова, Микулинцї-Струсів, Теребовля-Деренівка і Хоростків передасть ся до прилюдного ужитку дня 25 падолиста с. р. Згадані стациї уряджено для загального руху. Виїмку становлять матеріи вибухові, котрих перевіз на сїй зелїзници недозволений.

З днем отвореня сеї зелїзницї будуть переходити на шляху Станиславів-Гусятин дотепершні поїзди мішані ч. 1361 і 1372 також поміж Чортковом а Гусятином.

Телеґрами.

Відень 24 падолиста. Комісия буджетова залагодила вже цїлий прелїмінар на 1897 р.

Відень 24 падолиста. Сербский король зложив вчера по полудни візиту мінїстрови справ заграничних ґр. Голуховскому; візита потягнула ся пять чвертий години. Опісля складав король візити президентови мінїстрів ґр. Баденїму, котрого не застав дома і лишив єму лиш свою карту, та мінїстрам Кріґраммерови, Каллаєви і нунциєви Талїянїму.

Париж 24 падолиста. Аґенция Гаваса доносить з Атин: Більша часть членів кретийского комітету революцийного зібрала ся у Вамосї і ухвалила вислати протест до консулів, та жаданє, щоби реформу зараз заведено, бо в противнім случаю будуть мусїли домагати ся силою признаного їм права.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1896, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·00	4·40	9·55	6·45	—
Підволочиск	5.55	2·06	—	—	9·30	10·45	—
Підвол. з Підз.	6·08	2·19	—	—	9·48	11·12	—
Черновець	6·10	—	—	10·15	2·45	—	—
Черновець що понедїлка	—	—	—	10·25	—	—	—
Белзця	—	—	—	9·15	—	—	—
Мушини на Тарнів	8·40	11·00	—	4·40	—	6·45[1]	—
Гребенова [2])	—	—	—	—	9·35	—	—
Сколього і Стрия	—	—	—	5·22	9·35	3·05	7·22
Зимної Води [4])	—	—	—	—	3·29	—	—
Брухович [5])	—	—	—	—	1·20	—	—
Брухович [6])	—	—	—	—	3·20	—	—
Янова [7])	—	—	—	9·45	3·00	8·55	—
Янова	—	—	—	9.45[8]	1·05[9]	3·00[10]	6·25[8]

[1]) Від 1 червня до 30 вересня. [2]) Від 10 липня до 31 серпня. [3]) До Сколього лише від 1 мая до 30 вересня вкл. [4]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [5]) Від 1 мая до 6 вересня в неділї і сьвята. [6]) Від 1 мая до 6 вересня в будні дни. [7]) Від 1 мая до 15 червня і від 1 вересня до 30 цьвітня кождого дня. [8]) Від 16 червня до 31 серпня що день. [9]) Від 16 червня до 31 серпня в неділї і сьвята. [10]) Від 16 червня до 31 серпня в тиждневі дни.

Поїзд блискавичний зі Львова 8·40 рано, в Кракові 1·48 по полудни, у Відни 8·56 вечер.

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано

Час подаємо після годинника середно-европейского; він ріжнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

стї знов нераз не можуть довго чекати. Автомат робить вигоду одній і другій сторонї.

На подібний лад пробовано завести також автомати, котрі самі точили би пиво до склянки, але до того вже показали ся они непрактичними. Автомати можуть продавати все лиш по одній цїнї, отже по однаковій мірі, а звістно, що не всї люблять питр однаково; один каже собі давати лиш „велике", другий знов не лиш „малими". До того ще й треба би самому ходити по пиво, а гість любить, щоби ставити єму склянку перед него, тим більше, коли ще, як то часто буває в Нїмеччинї, послугують дївчата.

За то дуже практичним показав ся автомат до продаваня ґазу на осьвітленє, спосіб, який від кількох лїт заведено в Анґлїї. В Льондонї і Лівepпули на передмістях, де живуть переважно робітники, уставлено тисячі ґазових автоматів. Робітник, котрий хоче вечером мати в своїй хатї ґазове сьвітло, вкидає до такого автомату свій пенні (феник, 5 кр. наших), а автомат випускає єму за то тілько ґазу, кілько потреба до сьвіченя через 6 до 7 годин. Ся цїна ґазу єсть трохи висша, як звичайна, але до неї вчисляють вже й видаток за уставлене даром автоматів. Автомат єсть так зроблений, що ґаз виходить все під певним напором і горить однаково ясно; аж коли має ся вже кінчити продана скількість, напір зменшає ся і полумінь горить темнїйше, а то дає знак робітникови, що він вже висьвітив куплену скількість ґазу і мусить ще раз кидати свій гріш, коли хоче мати в хатї сьвітло. Також не потреба купленого раз пораз ґазу випалювати до кінця; можна єго лишити на другий день.

Електрика, як звістно, зробила велику конкуренцию ґазови і ґазові фабрики обмежаючись лиш на фабрикацию ґазу до самого осьвітленя могли би були через електричне сьвітло дуже богато стратити; длятого придумано ґазови ще й инше призначенє; єго уживають тепер ще й до вареня і до огріваня печий, і в тій цїли придумано окремий рід печий. В однім готели в Лівepпули єсть в кождій комнатї такий автомат, а під ним піч до оріваня з написию, що хто хоче, щоби єму було тепло, нехай вкине до автомата один пенні.

Але може найбільшої ваги єсть автомат, що продає на зелїзници білети і здає решту з вкинених гроший. Можна собі легко подумати, яка то велика недогода, коли хто спізнить ся на зелїзницю і не має вже часу купити білет при касї. Автомат стає тут єму в пригодї; він вкидає до него тілько гроший, кілько належить ся за їзду, а автомат зараз викидає єму білет, та ще й видає решту, коли потреба. Такі автомати заведено перед трома роками в Берлинї. Они показали ся були зразу непрактичними, бо кілька разів переставали робити. Публика піднїла була страшний крик на таку „забавку". А то ось що показало ся: дехто вкидав до автоматів такі гроші, що й перший лїпший купець не приняв би їх, бо они були значно ушкоджені. Автомат показав ся совістним і не хотів за такі гроші видавати білетів. Через заведенє автоматів до продаваня білетів на зелїзницях улекшено роботу і зменшено видатки на службу зелїзничу, але й відпала потреба окремого урядника до тої службі.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий**

КОНТОРА ВИМІНИ
ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

купує і продає

всякі ефекти і монети

по курсі даним найдокладнійшим, не числячи жадної провізиї

Яко добру і певну льокацию поручає:

4% листи гіпотечні коронові	4% позичку краєву галицку коронову
$4\frac{1}{2}$% листи гіпотечні	4% пожичку пропінацийну галицку
5% листи гіпотечні преміовані	5% „ „ буковиньску
$4\frac{1}{2}$% листи Тов. кредитового земс.	$4\frac{1}{2}$% пожичку угорскої зелізної дороги державної
$4\frac{1}{2}$% листи Банку краєвого	$4\frac{1}{2}$% пожичку пропінацийну угорску
4% листи Банку краєвого	4% угорскі Обліґациї індемнізацийні
5% обліґациї комунальні Банку крає.	і всілякі ренти австрийскі і угорскі,
$4\frac{1}{2}$% пожичку краєву галицку	

котрі то папери контора виміни Банку гіпотечного всегда купує і продає **по цінах найкористнійших.**

Увага: Контора виміни Банку гіпотечного приймає від Вп. купуючих всякі вильосовані, а вже платні місцеві папери цінні, як також купони за готівку, без всілякої провізиї, а противно замісцеві лишень за відтрученем коштів.

До оферт, у котрих вичерпали ся купони, доставляє нових аркушів купонових, за зворотом коштів, котрі сам поносить. 9

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всі дневники

по цінах оригінальних.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах ориґінальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львівскої, і Przeglą-dy

може лише се бюро анонси приймати.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем.— Збірники на воду. — Комплетні уряджения купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всі дневники по цїнах оригінальних.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.